

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

SPIONEN.

 Lördagen, den 31 Maji, 1766.

Jag wil tjena det almänna, sade den unge Herr Sprätt til sin gamle Far, Herr Däse. Gubben älskade detta barnet, på samma sätt, som apan sina ungar: Herr Sprätt hade waret hans asgud, ifrån det modren, på sit liffstycke, märkte sin lycka. Knappt såg han werlden, förr än kysfar och samntag mötte honom. Pappa war så nyter den dagen, at Pelle kuff, som lopp så när bandhunden, at han fick en söndrig råck, slapp med 3 drag af måster Eric; en annan dag hade ryghuden säkert struket med. Gubben waggade och söng wisor, och gumman war så nögd, som hon födt en Prins til werlden.

Lille Herren upfostrades i så ömma armar, med den granlagenhet, at han tålde hwarken warma eller köld; en liten pufst, genom dörren, ägde den förmåga at blåsa bort hela hans helsa. Mjölck och medicamenter woro hans föda; hwad den förra upbygde, nedrefwo de senare. Han war ömlig och spådlemmad; men en hjerteligen tåcker unge: ingen får slicka yfdes öfwer sinare

hy, än hans; och, at underhålla denna, twåtta-
de han sig alltid sedan i mjölk.

Gossen Fulle nu lära at läsa; men hwar Fulle öma föräldrar få en tjenlig ledare för honom? Modren gråt, när Präceptorer nämdes; ty hon hade alltid sedt desse afmalade med ris i handen. Gubben, som war Herre i sit hus, (undantagande när gumman war hemma) loswade med hand och mun, och under ägtensKaps-tro, at sonen Fulle njuta alt sjelfswäld. Sagt, och gjordt:

Herr Flitig blef utsedd, at föreläsa ynglingen; men med de alswarsammaste förestälningar, at ej bruka den minsta hårdhet: et ringa tiltal kunde förorsaka slag hos et barn, som haft en så wärdig och förnäm upfostran. Den ene läromästaren aflöste den andre; ingen höll ut et år, utom en, som war willig at deltaga i alla, både föräldrarnas och ynglingens, dårKaper. 18 år woro knapt på baken, förr än unge Herren war mogen. Ingen förstod, at med mera stickelighet, uti et salsKap, bjuda handen åt et fruntimmer, än han: ingen kunde prata hånnes öron fulla med mera lapperi: ingen suckade, för hånnes fötter, med mera andagt: ingen tänkte låtsinnigare i religions saker: ingen talade mer, och bewiste mindre: ingen utsade FransöKan, med tilhjelp af nåsan, färdigare, än åfwen han.

Nu war tiden inne, på hwilken Herr Sprätt til alla delar förtjante sit namn, och war, tillika, sine käre föräldrars ålderdoms tröst, och ögnefågnad. Nu war det åfwen han påminte sin far om at få gå i det almännas tjenst. Fadren

Fadren sågnade sig hjerteligen öfwer en så ädel drift hos sonen: blef så lätt, som han waret i femte året; ty han kände igen sit blod i sonens ädrot: tykte sig redan kunna se förut hans lyckliga framtid, och yfdes otroligen öfwer den heder, at, genom en sorgfällig och öm upfostran, hafwa härtil bidraget det mästa.

Gubben hade, oaktradt en nog knapp stat, lifswäl waret slug, och så wetat at i aft taga alla fördelar af sin lilla systla, at han både ägde pengar, och betydande wänner: Herr Sprått fick, på sätt och wis, et hederligt ämbete; men blef ingalunda en hederlig ämbetsman. (mången håller detta för et och det samma, och jag har sedt i gamla och multnada handlingar, at fornäldren, i sin ensaldighet, aldrig gjordt någon skilnad härpå.) Han fick et ämbete, som fordrade wett och insigt, och Herr Sprått war, i hela sin förflutna lefnad, aldrig så illa utkommen, som nu, då han märkte detta.

Han uthärdade af ångest, det ena swetbadet efter det andra, och strart fölgde en köld, som intog hela blodet, och skafade pennan ur handen, just då Herren war stadd i sina wigtigaste förråtningar. Det berömmeligaste jag wet mig hafwa hört om Herr Sprått, är det, at han i början, med en obestriswelig ångslan, satte sig på sin ämbetsstol: men detta hände första och andra gången; sedan war Herren fullärd i systlan, och hela des widd.

Han behöfde nu ej den insigt, han saknade i början:

början: hvarken hetta eller köld satte hans blod, nu mera, i owanlig rörelse; underhafswande stodo på spronget, då han öppnade munnen, och solhopen swor, af idel fruktan, at han war den stickeligaste, och redeligaste ämbetsman som gafs. Men du kåra almånna, huru illa blef icke du betjänt! Det lilla, som war i Herr Språtts hand, wanföttes, och enda fördelen war, at han mädde wäl på din kostnad.

Det land stattar jag olyckeligt, som äger många ämbetsmän, hwilke likna denne: en eller annan förståndig och rättsinnad kan omögeligen, med alt sit bemödande, årsätta den skada, som de förre åstadkomma. Så förälldrar inse, i detta ämnet, sina skyldigheter emot hellswa jäderneslandet, hwilka likwäl äro betydande: man är ej nögd med at hafwa upsostradt weklingar, som, i en stånd smak, fulkomligen efterapa sina mönster; man tror sig hålla genom, åt sina barn, förwärfwat arfsrätt til heder i det almånna.

Et rikes wäl beror ganska mycket på wettige och förståndige ämbetsmän; ho ser icke tydeligen de pligter, som äliga förälldrar, at statta det almånna sådane! En mild och nådig öfwerhet har wäl, genom förträffeliga och hellsosamma inrättningar, taget en del af denna bördan på sig; men hwem bör känna sina barns naturliga böghelse bättre än förälldrar? Desses skyldighet är det alltså, at utleta densamma, och at därefter aspaffa underwifningen i yngre år. Här grundas, i synnerhet den heder, och lydnad, som barn äro skyldiga

diga sina föräldrar, och hwilken, följakteligen, med mindre fog utfordras; när fåfånga och dårskaper fått fördärwa en ungdom, som ännu ej kan leda sig sjelf. Här winna och föräldrar rättighet at, af en Nädig Öfwerhet, begära hägn, och befördran åt sina barn, såsom rikets säkra hopp, och nyttiga medlemmar i det almånna.

**

*

**

Jag skulle råka älsför illa ut; om jag sade, at et eldigt snille är sålsynt nu för tiden. Jag wil ej plikta för et, i almånhetens tankar, så groft brott; ehuru jag, inom mig, nu mera, hysar den hemliga mening, at de gamle, häruti, som i mycket annat, hade företräde för oss. Egenfårleken gör likwål, at jag med et besynnerligt nöge hörer alla inkast emot mig, och högfårdas, just för andras räkning, när jag tappar: i synnerhet fågna mig lesiwande bewis på den saken, at ännu gifwas qwicka snillen ibland oss, och jag har största anledning at tro, det, i vårt lyckeliga tidshwarf, ej lär felas upmuntran. Jag föll på dessa tankar härom dagen, då jag hörde en pilt af 9 år, utan hjelp, wid offentlig Gudstjenst, förrätta Organistens syssa i Domkyrkan. Jag misstror mig, billigt sjelf, i denna delen; men flere kännare, som woro närwarande, intygade, at de med förundran, flera gånger, sedt honom, jämte manualen, jämwål stöta pedalen. Hwad i min tanke förtjänar största upmärksamhet, är det, at han endast i tre sjerdedels år, och på den tiden endast 2 gånger i weckan haft underwisning.

Herr Peter Uden (detta är vår musici namn) är äfwen så qwick i sällskap med en bok, som med et clawer. Fågnesamt och upmuntrande efterdöme!

Kundgörelser.

Dem, utaf den wettgiriga ungdomen här i staden, som åstunda trogen och grundelig undervisning uti Italienskt practiskt Bokhålleri, jämte Engelska språket, lemnas härmed anwising på Stads-Måklaren Herr George Kos, boende i Stormiske gården på Kyrko-gatan. Hr. Kos utlofwar, åt dem som honom anlita, all trogen och skyndsam handledning.

En bok-samling, bestående af 212 lotter, sifmätigt catalogen år 1765, kommer, den 4 nästkommande Julii, at, genom lotteri, svingras på Gymnasium.

Ej långt ifrån Swenska Kyrkan, på Rongsgatan, uthyras tilräckeliga rum för et hushåll: bestående af 2 rum åtgatan, samt 2 dito, jämte kök och wisterhus åtgården, m. m. Närmare underrättelse lemnas munteligen.

Genom biträde af wänner, har jag, uti en annan werldenes del, spionerat op arf, för någon, kan hända torstig, landsman. Saken är följande: En Swensk man, wid namn Holst, som förmenes wara född här i orterna, och waref först Matros uti Engelska Ostindiska Compagniets tjänst, men sedermera blifwet Artillerie-lieutenant på en ort i Indien, har utan arfwingar,
därute,

därute, dödt, och lemnat efter sig någon egen-
dom: fördenskul gifwes härmed tillkänna, at den
som wet sig wara slägtinge, eller arfwinge til den-
ne Holst, måste upgifwa den dödes förnamn,
födslo-år och ort, samt tiden, på hwilken berörde
Lieutenant waret utom lands; så wida han wil
hoppas at få arfwa. Denna underrättelse in-
lemnas hos mig. Jag kan aldrig föreställa mig
så mycken swårighet wid at utspionera arstagaren,
som gifwaren.

Slutet af förteckningen på de exemplar, som nyligen
aro til Alingsås Bokläda antomna.

Se N:o 20.

Quadrantens nytta och bruk, med des afritning. 4 d.
Rabeners första och andra fortsättning af breskällarn.
2 Dal. 8 d. Roswalls 67 predikningar öfwer Lu-
theri lilla Cateches. 4 Dal. 10 d. Secr. Utskots-
tets berätt. om wärel-contorens början, inrättning,
skyldigheter, m. m. 1765. 1 Dal. 24 d. Spegels
förklaring öfwer Salomons höga wisa. 1 Dal. 16 d.
Stafs underr. om humle-plantering. 6 d. Stora
Deputations betänk. om Königs och Associerades wä-
rel-contoir. 1 Dal. 8 d. Swar på en Landtmans
bref om Königs och Associerades W. Contoir. 9 d.
Svenske Köpmannen. 8 d. Svenske Fabrikörn.
8 d. Svenske Kråmaren. 8 d. Svenske Handt-
werkaren. 8 d. Svenska Archivum af Lönbom
1766, 4 ark. 20 d. Sättet til Svenskt Penne-
lag. 6 d. Tal Pettersons om en Brandsörså-
krings inrättning i Göteborg. 6 d. Dito Ryd-
becks på vers om planteringar i Östergyn. 12 d.
Dito Gadds om medel at främja Chemiska vetenskaper.
15 d. Åminnelse öfwer Commerce R. Alströmer,
af I. F. Kryger. 16 d. Åminn. öfwer Gen. L. Bar.
Roos vid des begrafn. och vapns sönderslående d. 18
Febr.

Febr. 1766, af Uggla. 20 d. Tankar om äkten-
 skaps skilnad. 5 d. Dito om Biskötselens nöd-
 wändighet. 5 d. Dito om yppighet och öfwer-
 flöd, lämpade til närwarande tider af N. B. 1765.
 1 Dal. 20 d. Dito om Nordiska slutdomen, som
 8 år grasserat, Stockh. 1765. 4 d. Dito om Norr-
 lands råtta upodlings-sätt af Hyperboreus, Stockh.
 1765. 4 d. Dito om öfwerflöds warors försäl-
 jare och casse-skänkerier, 1765. 6 d. Dito öfwer
 Stats förslaget för ämbetsmän och deras löner, Stockh.
 1765. 9 d. Tersmedens swar på Ehrenswårds
 förfl. öfwer 24 frågor om Galere inrättningen. 24 d.
 Utdrag af et bref, angående donerade skatte-be-
 man. 3 d. Wallerii prænotion. Theolog. 5te Del.
 4 Dal. 12 d. Warnmarks Christnas andel. kö-
 penskap uti 5 köpmans reglor. 16 d. Wöldickes
 compend. Theol. Thetica, c. notis Schnabelii & Munk.
 1 Dal. 26 d.

Uti samma Boksåda äro ock följande inbundna
 böcker til salu.

Ron. Carl XII. historia i folio af Nordberg, 2 Tomer,
 i franska band. 50 Dal. Sveriges Sjåla-skatt,
 6 Delar, med Kockens register, i 5 fr. band. 30 Dal.
 Sveriges landslag, 1726. fr. b. 7 Dal. Swe-
 riges Stadslag, Stockh. 1730. 8 Dal. Holbergs
 Jödiske historie, anden Tom, fra Maccabeernes souve-
 raine Regimente ind til denne tid. 9 Dal. Meis-
 neri Anthropol. sacra, Decad. 3. cum 6 indicibus,
 4to. 7 Dal. Schubarti Evangelischer Lehrtem-
 pel, 2 Tom, 4to. 12 Dal. Der Reuter auf dem
 faleri pferde, oder auserles. Leichtpredigten. 6 Dal.
 Salus Patriæ eller Sveriges wålfärd af E. S. 1741.
 1 Dal. 16 d. Anglands skattkamare genom den
 utländska handelen, 8vo. 20 d. Fabula Æsopica.
 1 Dal. 16 d. Lebens beschr. Carl des XII R. in
 Schwed. von S. F. 5 Tomer, i 8vo. 10 Dal.
 Hybners Geograph. fragen, 1706. 4 Dal. Cor-
 nelius N. cum not. ad m. Minellii, Lips. 1730. 2 Dal.
 alt S:mt.